

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XXIII. De Præuentione causæ separationis tori, aut nullitatis
matrimonij, cum causâ repetitionis dotis, & amissionis lucrorum
nuptialium. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

Cod. de iudic. & Angel. in leg. 2. num. 3. ff. de iurisdic. omni. iudic. Quod non ita se habet in Iudice Ecclesiastico respectu Iudicis laici, in quo incidentia articuli super successione, sufficit quod tollat incompetentiam, nec opus est ut tollat incapacitatem; cum Iudex Ecclesiasticus habeat iurisdictionem saltem habitu ad cognoscendum de successione bonorum incidenter tractata, & in consequentiam causae spiritualis coram ipso praeventae, DD. in dicto cap. lator, & praeterea Abb. num. 7. Barbof. in l. Titia 35. num. 21. & 22. ff. solut. matrim. Rota decis. 330. n. 27. & seqq. part. 5. recentior. Et fufius explicat Giurb. consil. 80. num. 34.

Posterior huius conclusionis pars, probatur per textum in d. cap. tuam 3. de ordin. cognitio. Secundum illum intellectum, quem ibidem proponit Gloss. in principio, antefigurationem casus, in versic. Intelligendo tamen. Et ille videtur communis sensus omnium DD. in d. cap. tuam, qui probatur ex dicta decis. Rota 330. part. 5. recentior. In illis verbis, Antequam causa super iisdem bonis introduceretur coram Iudice laico. Et ratio est evidens, quia si causa successione fuisse prius intentata coram Iudice laico, tunc causa legitimatis, & matrimonij post litem coepit adueniens, diceretur incidenter & in quandam causae principalis consequentiam proponi. Atque ita, licet Iudex laicus propter suam incapacitatem esset prohibitus de hac causa cognoscere, tamen remaneret illi sua iurisdiclio, & effectus praeventionis quoad causam successione coram ipso iam antea principaliter intentatam: iuxta ea quae de causis praedudicialibus declarauimus, parte 1. huius tractatus, cap. 15.

Supradicta limitantur secundum mentem plurimorum DD. ut locum non habeant, quando solum factum, & non ius in controuersiam deduceretur, veluti si inter aliquos dubitaretur, utrum effectualiter contractum fuerit matrimonium, & non disputaretur ius, videlicet utrum valide vel invalide, sed solum factum absque admixtione iuris: prout latius explicat Barbof. in d. leg. Titia, numero 22. in 2. conclus. ff. solut. matrim. Quamuis alij verius esse existimant, Iudicem laicum in causis matrimonialibus vel spiritualibus ne quidem de facti quaestione cognoscere possit: circa quod adeundus est August. Barbof. in tract. de offic. & potest. Episc. par. 3. allegat. 84. num. 31.

Aduertendum quoque est, Iudicem Ecclesiasticum, qui (ut dictum est) de causa successione incidenter, & sic post causam legitimatis aut matrimonij coram ipso praeventam, cognoscit, posse sententiam super solo articulo principali pronunciare, nulla facti si velit incidentis mentione; quia decisio incidentis sequitur per quandam necessariam consequentiam. Quando enim quaestio incidens est separatim tractanda, suam quidem retinet naturam: sed quando tractanda est coram eodem Iudice, tunc induit naturam negotij principalis. Ideo si causa super bonis fuerit commissa in Rota, potest ferre sententiam super immixtione, nulla facta mentione incidentis, ut tradit Rota dicta decis. 330. num. 31. per text. in cap. 1. de ordin. cognit. & ibi Gloss. & Abb. in princ. & alios DD. Innocent. Hostiens. & alij in dict. cap. tuam 3. eod. tit.

Ceterum secundum illorum sententiam, qui Iudicem laicum de quaestione facti causarum spiritualium cognoscere posse existimant, quatuor sequentes casus considerandi sunt. Primus est, quando vno eodemque tempore, causa legitimatis & successione coram Iudice Ecclesiastico & laico proponitur, & sic utraque causa concurrat in simul. Et hoc casu certum est, causam legitimatis uti praedudicalem, prius esse tractandam: ex iis quae saepe de causis praedudicialibus dicta sunt.

Secundus casus est, quando lata per Iudicem Ecclesiasticum sententia, illegitimitas fuit declarata, & deinde agitur ad successionem coram Iudice laico, & hoc casu non solum causa legitimatis est praedudicialis ad impediendum cursum causae successione, verum etiam, cum iam quaestione illam praedudicalem decisam esse supponamus, orietur ex tali sententia exceptio rei iudicatae, cum facta declaratione illegitimitatis, impossibile sit agentem ad successionem illam admitti, ad quam soli legitimi vocantur, alij exclusi.

Tertius casus est, quando Iudex secularis declarauit factum, nempe quod inter duos contractum fuit matrimonium, sed deinde opponitur quod tale matrimonium inualidum est, quia factum inter personas coniunctas in gradu prohibito, aut alia de causa, & tunc decisio illius articuli solum factum respicientis, non est praedudicialis ad quaestione iuris, nec aliqua ratione impedit Iudicem Ecclesiasticum, quin de iuris controuersia cognoscere possit & debeat, & sic non potest allegari praeventio per Iudicem laicum super facti cognitione praetensa.

Quartus casus est, quando Iudex laicus iudicans super quaestione facti, declarauit per suam sententiam non esse verum in facto, quod inter duos contractum fuerit matrimonium, & hoc casu decisio praedudicialis est ad quaestione iuris, quae alioquin apud Iudicem Ecclesiasticum tractari debuisset: cum enim non entis nullae sint qualitates, & quaestio An sit praedudicialis sit ad quaestione Quid sit, seu Quale sit, & sublatam substantiam non sit disputandum de qualitatibus. Obstat igitur hoc casu praeventio, ad hoc ut pendente quaestione facti, suspendatur quaestio iuris, & hac facti quaestione negatiue decisa ad decisionem dubij iuris procedi nullo modo possit. Hos quatuor casus considerauit, & explicauit Menoch. consil. 366. In controuersia, n. 36.

CAPVT XXIII.

ARGVMENTVM.

De Praeventione causae separationis tori, aut nullitatis matrimonij, cum causa repetitionis dotis, & amissionis lucrorum nuptialium. Aut etiam alimentorum coniugi lite pendente praestandorum. Quid si agatur de damnis, & interesse per alterum ex sponso de futuro petitis propter non adimplementum sponsaliorum, an detur praeventio inter Iudicem Ecclesiasticum, qui de sponsalibus cognoscere debet, & laicum cuius cognitio videtur esse de damnis. Quid si agatur non inter sponso, sed contra tertium, sponsam indebitam derinentem. Posse per Iudicem Ecclesiasticum ex sola partium confessione procedi ad sententiam separationis tori.

Z

SVM

Sanlegerij de Praevent. Iudic. Pars II.

SUMMARIVM.

- 1 *Causa separationis tori spectat priuatiuè ad iudicem Ecclesiasticum; nec Iudex laicus potest in ea præuentione ius præueniendi.*
- 2 *Separatio facta per transactionem partium est nulla, nisi interueniente iudicio Ecclesiæ fiat.*
Potest tamen Iudex Ecclesiasticus separationem tori concedere ex sola partium confessione.
- 3 *Separatio tori, trahit secum restitutionem dotis & augmenti, necnon amissionem lucrorum nuptialium.*
- 4 *Iudex Ecclesiasticus indicans super separatione tori indicat similiter de restitutione dotis augmenti & lucrorum.*
- 5 *Intelliges, ut iudicet de istis incidenter, & non principaliter.*
- 6 *Causa dotis principaliter intentata, ita quod non dependeat à causa separationis aut nullitatis matrimonij, spectat priuatiuè ad iudicem laicum, nec Ecclesiasticus potest præuenire. Contrarium, n. 7.*
Sed prima opinio est verior & receptior, n. 8.
- 9 *Si inter sponfos, agatur de obseruandis sponsalibus, solus Iudex Ecclesiasticus cognoscit, nec iudici laico ius præueniendi competere potest.*
- 10 *De damnis & interesse cognoscit Iudex Ecclesiasticus incidenter, laicus vero principaliter, & quomodo.*
- 11 *Contra sponsum recusantem sine legitima causa, adimplere sponsalia, nullum esse locum petitioni damnorum & interesse, nonnulli existimant. Sed verius est illa peti posse.*
- 12 *In certis casibus, potest qui sub fide matrimonij stuprauit puellam, cogi præcise ad contrahendum matrimonium.*
- 13 *Dum questio non ventilatur inter coniuges, sed agitur contra tertium, circa quem non potest considerari validitas aut invaliditas matrimonij, Iudex laicus procedit, & habet ius præueniendi.*
- 14 *Et causa matrimonij hoc casu, coram Iudice laico incidenter tractari potest.*
- 15 *De alimentis, pendente lite super nullitate aut separatione matrimonij, solus Iudex Ecclesiasticus priuatiuè cognoscit in prima instantia. Sed in secunda aliqui DD. tenent etiam laicum de his cognoscere posse: & de ratione, ibid.*
- 16 *Iudex laicus decernens alimenta coniugi, qui obtinuit sententiam fauorabilem super separatione tori, à qua fuit appellatum, si nullam adhibeat causam cognitionem super matrimonio, non dicitur artemare in præiudicium litis aut appellationis.*

INTRODUCTA causa separationis tori, coram Iudice Ecclesiastico, vel etiam nullitatis matrimonij inter duos coniuges, vxor agere volebat coram Iudice seculari ad repetitionem dotis, & amissionem lucrorum matrimonialium contra maritum suum. Sed & lite huiusmodi coram Iudice Ecclesiastico pendente, alimenta sibi decerni aduersus eundem maritum, coram Iudice laico postulabat. Dicebat maritus causas illas restitutionis dotis, amissionis augmenti & lucrorum, necnon etiam causam alimentorum ad Iudicem Ecclesiasticum vti ad ipsum priuatiuè spectantem esse remittendam, tum etiam ratione præuentionis, & denique propter connexitatem, & concarenationem huiusmodi causarum. Dubitatum fuit quid iuris.

Vera resolutio est, quæstionem dotis, lucrorum,

alimentorum, & similes tanquam à quæstione separationis coniugum, aut nullitatis matrimonij dependentes, coram Iudice Ecclesiastico tractandas esse, & ad tribunal ipsius remittendas. † Quia cum causa separationis, aut nullitatis matrimonij spectet priuatiuè ad Iudicem Ecclesiasticum, nec inter ipsum & Iudicem laicum possit esse locus alicui præuentioni, cap. porro, cap. ex litteris, de diuort. cap. plerumque de donat. inter vir. & vxor. Couarr. de sponsal. parte 2. cap. 7. §. 6. n. 8. Rota apud Ludouic. decif. 294. num. 1. † Adeo vti, si separatio tori facta fuerit inter ipsos coniuges, non interueniente iudicio Ecclesiæ, sit omnino nulla, etiam si partes inter se de separatione facienda conuenissent, Ioan. Bapt. Ferret. consil. 164. lib. 1. Cost. de subsid. remed. 8. num. 8. Et de facti scient. cenfur. 2. dist. 25. n. 11.

Est tamen verum, quod si coniuges consentiant ambo mutue tori separationi, possunt adire Iudicem Ecclesiasticum, & coram eo consisti quod adfit talis causa quæ sufficiat ad tori separationem; veluti si alter ex coniugibus confiteatur adulterium, vel quid simile quod sufficiat ad obtinendam tori separationem; poterit enim Iudex Ecclesiasticus illam decernere ex sola coniugum confessione: quod non posset si ageretur de fœdere matrimonij. Exemplum dat post Hostiens. Farinac. de delict. carn. quæst. 143. n. 17. si vxor dicat marito, Tu non vis me; & ego minus te: proponas quicquid volueris, & ego confitebor. Idemque probat Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 45. Menoch. de arbitrar. cas. 103. num. 7. Mascard. de probat. concl. 1035. n. 33. & ante eos Abb. in cap. super eo, num. 5. de eo qui cognouit, &c.

Cum itaque Iudex Ecclesiasticus solus, & priuatiuè, sit Iudex competens separationis tori, aut nullitatis matrimonij, & dotis restitutioni veniat in consequentiam, non tantum soluti matrimonij, sed etiam separationis coniugum, cap. primo & tercio, de donationibus inter virum & uxorem. Sicuti venit etiam in sequelam separationis, restitutio augmenti & amissio omnium lucrorum nuptialium, Vincent. de Franch. decif. 224. Seraphin. decif. 1308. & 1315. Ohenu. qu. 42. Surd. de aliment. rit. 7. qu. 16. num. 31. Gratian. discept. forens. 199. n. 9. & 10. Farinac. de delict. carn. qu. 143. n. 188. Menoch. consil. 1124. n. 17. Rota, decif. 231. n. 14. part. 6. recentior. & decif. 277. n. 37. eadem in part. 6. † Sequitur, Iudicem Ecclesiasticum posse, & debere iudicando super separatione tori, prouidere eodem contextu super restitutione dotis, & amissione lucrorum matrimonialium, Vincent. de Franc. dicta decif. 244. Roland. à Vall. consil. 50. n. 4. vol. 1. Quos sequitur Iacob. Cancer. lib. 3. var. resolut. c. 11. n. 169. & sequentib. † Et hoc intelligit Carol. de Grass. in tract. de effectib. cleric. effectum 1. n. 667. vt procedat, quando Iudex Ecclesiasticus de dote & lucris cognoscit incidenter, non autem principaliter. † Si enim causa restitutionis aut solutionis dotis, fuerit intentata principaliter, ita quod non dependeat decisio huius causæ aliquâ ratione à separationis, aut nullitatis matrimonij iudicio; verius est solum Iudicem laicum hoc casu esse competentem, nec posse per Ecclesiasticum præueniri quoad hoc, sicut Iudex laicus non potest Ecclesiasticum præuenire quando causa dotis, & lucrorum incidenter coram ipso Ecclesiastico tractatur, apud quem causa matrimonialis fuerat principaliter intentata. Sanchez de matrim. lib. 10. disput. 8. numer. 15. Molina. de primogen. Hispan. lib. 2. c. 15. n. 76. Et hanc sententiam veram existimo, quidquid dubitando dixerit Fontanell. de pactis nuptialib. claus. 7. gloss. 2. p. 10. n. 55. & sequentib. Comprobat etiam Barbol. in 1. p. l. 1.

7 l. i. ff. solut. matr. n. 46. & 47. † Quamvis non ignorem contrarium quoque fuisse decretum, apud Ricc. in dec. curie Archiep. Neapol. 217. p. 2. Quæ tamen decisio in eo præcipue fundata videtur, quia constabat de consuetudine recurrendi in similibus controuersis ad iudices Ecclesiasticos. Eiusdemque sententiæ fuisse plures alios, quos recenset Nouar. lib. 1. c. 47. n. 12. † Sed non est propterea recedendum à prædicta distinctione, quod iudex Ecclesiasticus de dote incidenter quidem, sed non principaliter cognoscere possit, quam ultra supra citatos tenuit Gomezi. ad l. 50. Tauri n. 53. Et hæc est communis sententia, & verior, teste Sanch. loco mox citato, & huius opinionis communiter receptæ rationes adducit Barbosa. d. l. i. ff. solut. matr. p. 1. n. 46. & 47. adeo ut illas hic transcribere frustratorius videatur.

9 Idem dicendum est, si de obseruatione sponsaliorum inter sponfos ageretur, quamvis enim iudex laicus in hac causa præuenire tentasset, illa tamen omnino ad Ecclesiasticum tribunal esset remittenda, vt per text. in d. cap. inuam, de ordin. cognit. & in c. laior. qui fil. sint legit. c. 3. de donat. inter vir. & vxor. & c. 1. de consang. & affinit. tenet Mar. Anton. lib. 1. var. resol. c. 79. n. 8. † Sed si agatur de damnis & interesse præstandis, par eum qui fidem datam sponsæ adimplere recusat, vel sponso, hæc peti poterunt coram iudice Ecclesiastico, vel seculari, videlicet coram Ecclesiastico incidenter, coram laico vero principaliter, quando videlicet non disputatur de validitate sponsaliorum, sed de solis damnis, super quibus tunc iudex secularis iudicare poterit: sed si de validitate sponsaliorum dubitetur, non poterit iudex secularis cognoscere de damnis, sed iudex Ecclesiasticus in sua sententia poterit super illis ius dicere. Et ita intelligenda sunt, quæ tradit Sanch. de matr. lib. 1. disp. 29. n. 9. & nos post ipsum diximus, in nostris qq. benefic. & Canon. p. 1. c. 116. n. 1. & 2.

11 Quamvis hoc casu, nullum esse locum petitioni damnorum & interesse, sed simpliciter promittentem ad obseruationem fidei datæ cogendum esse, existimet Basil. Pont. in tract. de matrim. lib. 1. cap. 6. n. 3. & sequentib. qui hoc vult locum habere, quando promittens nullam habet legitimam causam recusandi. Cui assentiri videtur Barbosa. in d. c. inuam 3. de ordine cognition.

Sed nos, in d. c. 116. n. 1. contrarium ostendimus post Sanch. & Bonac. ibidem citatos, & sic multis in causis consulimus, & in supremis tribunalibus obseruatum vidimus. Et ipsemet Barb. in c. Gernan. 6. de sponsalib. non negat, aduersus sponsum fidem datam seruare sine legitima causa recusantem, locum esse petitioni damnorum & interesse.

12 Est quidem verum, quod in certo casu non damnorum petitioni, sed præcisè ad matrimonium perficiendum coactioni locum esse iudicauit Rota in quadam Calaguritana matrimony 13. Martij 1648. coram D. meo Meltio inserta apud Dian. in fine partis 7. resolut. moral. Si quidem agebatur in casu illo, de viro, qui promiserat puellæ, illam in vxorem ducere & non aliam, quam in consequentiam huius promissionis deflorauerat, & per quadraginta dies in domo sua tanquam vxorem tractauerat, simul manducando, & conuersando, seque inuicem maritum & vxorem nominando, & in eodem lecto dormiendo, unde non poterat maritus allegare se fide contraxisse, quia fictus promissor, quæ ex iustitiâ contrahere tenebatur, cogi poterat ad adimplendum promissa, & sic verè perficere matrimonium cum illa, quam sub istâ fictâ promissione decipere volebat, nec poterat admitti ad satisfaciendum in pecuniâ.

Sanlegerij de Præuen. Iudic. Pars II.

provt hæc omnia fufius deducuntur in dicta decis.

Notandum quoque est, ea quæ nos superius diximus, de iudicis laici in causis matrimonialibus incompetentia, procedere quidem quando disceptatur inter ipsos sponfos, vel coniuges, super separatione tori vel validitate matrimonij, aut similibus controuersis, à causa spiritali dependentibus; secus est si causa tractaretur contra tertium, cum quo non possit agi de fœdere matrimonij, aut tori separatione, veluti si ageretur de tertio detentore, vel rapitore vxoris alienæ, hoc enim casu posset etiam iudex laicus iudicare, & inter ipsum & Ecclesiasticum locus esset præuentioni, Couarr. de sponsalib. part. 2. c. 7. num. 1. Vincent. de Franch. decis. 36. num. 1. Mar. Antonin. lib. 1. var. resol. quest. 79. num. vltim. versic. si vero causa. † Et generaliter causam matrimonij, posse incidenter tractari coram iudice laico, quando non disputatur inter coniuges ipsos, tenet Farinac. de inquisit. quest. 8. n. 150. quia tunc nihil est quod tangat substantiam matrimonij, Murta, consil. 86. n. 11. vbi idem obtinere probat, quamvis de matrimonio incidenter ageretur inter ipsos coniuges & extraneum, & quomolibet admixta esset persona extranei, vel inter coniuges & filium, quia hæc questio incidens veluti in controuersia successionis, non tangit substantiam matrimonij inter coniuges, neque tractatur ad illos fines, nec facit ad esse vel non esse matrimonij, cum essentia matrimonij in hoc non lædatur. Ideo coram iudice seculari sic incidenter tractari potest, Calderin. consil. 15. de iudic. Feder. de Sen. consil. 96. n. 3. versic. sed dicebat. Maynard. l. 1. c. 27. Francisc. Marc. q. 493. p. 2. Vincent. de Franch. decis. 312. n. 6.

De alimentis, dum lite super fœdere matrimonij vel tori separatione pendente disputatur, vtrum vxori debita sint necne, non potest iudex laicus cognitione assumere, attenta iudicis Ecclesiastici præuentione super casu principali, cum questio alimentorum à matrimoniali iudicio reguletur, & ab illius cognitione dependeat, vtrum alimenta vxori lite pendente debeantur, veluti si propria culpa separata sit à marito sine iudicis Ecclesiastici decreto, vel si in primis vxor ad maritum eius possessione spoliaturum redire debeat, & ea de causa ab alimentorum petitione excludatur, aut similibus de causis. Itaque alimentorum controuersia ad iudicem Ecclesiasticum qui præuenit, remittenda est, vt notat Peguer. decis. 20. n. 12. Videbit itaque iudex Ecclesiasticus, quæ fuerit forma recessus vxoris à marito; nam si mariti culpa vxor diuerterit, illi alimenta decernet, si culpa propria, mandabit illi alimenta præstari ipsa ad domum mariti redeunte, Surd. de arim. rit. 1. q. 3. 2. n. 17. Sanch. de matrim. lib. 9. disput. 4. n. 20. & 21.

Quod si lis coram iudice Ecclesiastico præuenta non esset, sed à marito simpliciter vxor alimenta postulare sibi præstari, nec de separatione tori, aut matrimonij nullitate ageretur, certum est hoc casum iudicem secularem esse competentem, & hoc nullam recipit dubitationem, cum sit causa vere laicalis & inter personas laicas agitanda.

Sed notandum est, quod diximus solum iudicem Ecclesiasticum, coram quo causa matrimonialis pendet, de alimentis incidenter petitis cognoscere posse, locum habere quandiu lis ventilatur in prima instantia. Nam si vxor in causa matrimoniali sententiâ fauorabilem obtinuerit contra maritum, qui ab hac sententia appellauerit, & causa coram iudice causæ matrimonialis tractetur in illa secunda instantia, tali casu etiam iudicem laicum pro alimentis vxori decernendis adiri posse censuit Cordub. in l. si quis

à liberis, §. si vel parens, num. 67. ff. de liber. agnoscen. Caneer. lib. 3. var. res. fol. cap. 11. de sponsalib. numer. 175. vers. circa hac. Afflict. decif. 152. num. 1. Et ratio est, quia in prima instantia, nulla vigere potest præsumptio boni iuris; sed aliud est in secunda quando vxor pro se coram iudice Ecclesiastico sententiam in sui fauorem obtinuit, & sic stante vxoris paupertate, & præsumptione boni iuris ex iudicis Ecclesiastici sententia resultante, potest iudex laicus, nulla cognitione causæ adhibita circa matrimonium, vxori hoc casu alimenta adiudicare, neque dicetur attentare in præiudicium appellationis per maritum interpositæ. Lancell. de assen. parte 2. cap. 12. limit. 24. in princip.

CAPVT XXIV.

ARGVMENTVM.

Cum sententia in causa matrimoniali lata nunquam transeat in iudicatum, si post decem dies cum non fuisset ab ea appellatum, de illius sententiæ iustitia disputatur, vtrum causa hæc ad iudicem Ecclesiasticum qui præuenit & sententiam tulit, remittenda sit, an vero per Iudicem superiorem alteri committenda.

SVMMARIVM.

- 1 Sententia lata in causâ matrimoniali, nunquam transeat in iudicatum.
- 2 Si tamen non fuerit appellatum à sententia matrimoniali, recurri debet pro eius iniustitia declaranda ad eundem iudicem qui illam pronunciauit, non ad Metropolitanum.
- 3 Si sententia matrimonialis post decem dies in dubium reuocetur, vrendum est remedio simplicis querelæ, non appellationis.
- 4 Quando à sententia recurritur per viam querelæ, idem iudex qui illam protulit, ad eundem est.
- 5 Si commissio offeratur in signaturâ Legationis, super simplici querelâ, erit rescribendum, & causa committenda, quia licet Metropolitanus adiri non possit per viam simplicis querelæ, potest tamen Legatus.

ATA fuit sententia super nullitate matrimonij in tribunali Episcopi, à qua non fuit intra decem dies appellatum. Post lapsum decem dierum præsentata fuit commissio in Dataria Legationis Auenionensis, & causa dicti recursus, seu querelæ & appellationis commissa fuit Auditori Legationis. Aduocatus & procurator Episcopalis institit causam ad tribunal Episcopi remitti, ex eo quod non fuit ab illa sententia intra legitima tempora appellatum. Quæsitum fuit vtrum commissio subsisteret, an vero causa ad tribunal Episcopi esset remittenda.

Videretur etiam cessante simplici querelâ, commissionem appellationis subsistere, nec locum esse remissioni causæ: quia licet intra decem dies non fuisset appellatum, tamen illa sententia in causa matrimoniali lata, nunquam in iudicatum transiit. cap. lator, de sent. & re iudic. ibi, Mandamus quatenus si vobis confuerit, eos per iudicem Ecclesiasticum fuisse

legitimè separatos, & Ecclesiam deceptam, ipsos faciat sicut virum, & uxorem in simul permanere: cap. con. sanguinei, cap. tenor, cap. fraternitatis, de frigido, & malefic. & vbiq. DD. Couar. de sponsalib. parte 2. cap. 8. §. 12. m. 24. versic. sententia vero, Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 100. per totam.

In contrarium tamen videtur prima facie statuentum, nempe, causam istam ad iudicem ordinarium Ecclesiasticum qui sententiam tulit, esse remittendam, aut si in gradu appellationis sententia illa matrimonialis fuisset confirmata, & ab huiusmodi confirmatione non fuisset appellatum, & tamen aduersus illam, seu illas sententias error, aut evidens iniustitia proponeretur, causam ad eundem de cuius sententia agitur esse remittendam, nec alium iudicem aut Notarium adiri posse. Ratio est, quia hoc iudicium, non per viam appellationis, sed per viam simplicis querelæ tractandum est, cap. 1. de offic. legati, cap. pastoralis, in princip. de offic. ordin. cap. venerabilibus in princip. de offic. ordin. in 6. glo. in cap. fraternitatis, in verb. Eornicario, in fin. de frig. & maleficiat. quam ibi DD. sequuntur. Quando autem negotium disputari debet per viam simplicis querelæ, Metropolitanus adiri non potest, sed ad eundem Episcopum seu alium ordinarium, qui tulit sententiam, recurrendum est. Couar. in 4. Decret. c. 8. §. 12. num. 2. versic. Tercio. Sanchez dicto lib. 7. disp. 100. numer. 9. Immo nec coram Nuncio Apostolico hanc querelam proponi posse, cum per viam querelæ adiri & iudicare nequeat, dicit Marta dicto consil. 86. num. 14. vbi loquitur de Nuncio Apostolico Venetiarum. Verum hæc omnia locum quidem habent in iudiciis non habentibus facultatem de causis cognoscendi per viam querelæ, nam aliud est in illis quibus talis facultas data est, veluti si querela coram Legato proponatur. Vnde si per viam querelæ commissio proponatur in Legatione, poterit sine dubio Legatus aut Vicelegatus committere, neque fundatus erit procurator Episcopalis petendo remissionem, quia Legatus de iure causas etiam per viam simplicis querelæ cognoscere potest, per text. expressum in c. 1. offic. leg. Sanc. loc. cit. n. 9. in fin. vnde inoleuit praxis, vt in commissionibus, quæ dantur in Legatione, semper petatur committi causam appellationis, querelæ, recursus, & nullitatis. Hac igitur in questione concludendum est, transacto tempore legitimo ad appellationem interponendam in causa matrimoniali, adiri non posse Metropolitanum, sed eundem dumtaxat iudicem qui sententiam tulit, nisi gravatus adire malit Legatum aut alium qui facultatem habet causas per viam simplicis querelæ cognoscendi. Scacc. de appellat. quest. 12. num. 81. Talem autem facultatem Legato vel Vicelegato Auenionensi competere indubitatum est, tam de iure communi quam ex facultatibus Legationis: & probauimus p. 3. qq. benefic. c. 200. in art. 40. facultatum Legationis.

CAPVT XXV.

ARGVMENTVM.

De Præuentione in causis decimalibus, si de decimis ipsi aut de iure decimandi agatur, hoc est decimis quoad temporalitatem, vel quoad ius spirituale ex quo illarum exactio dependet. Quid si agatur contra